

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ СУМСЬКЕ ОБЛАСНЕ ТЕРИТОРІАЛЬНЕ ВІДДІЛЕННЯ

РЕКОМЕНДАЦІЇ АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ

24 грудня 2019 року

м. Суми

№ 02-08/2145

Міське комунальне підприємство
«Ремдільниця»

41300, Сумська обл., Кролевецький р-н.,
м. Кролевець, бульв. Шевченка, буд. 57-А

Про припинення дій, які містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції

У ході виконання Сумським обласним територіальним відділенням Антимонопольного комітету України (далі – *Тервідділення*) доручення Голови Антимонопольного комітету України від 12.03.2019 № 13-01/236 щодо здійснення контролю за дотриманням вимог законодавства про захист економічної конкуренції органами місцевого самоврядування та суб'єктами господарювання, які діють на ринках послуг у сфері поводження з побутовими відходами, *Тервідділенням* встановлено наступне.

Згідно з Єдиним державним реєстром юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань міське комунальне підприємство «Ремдільниця» (41300, Сумська обл., Кролевецький р-н., м. Кролевець, бульв. Шевченка, буд. 57-А, ідентифікаційний код юридичної особи – 31156689, далі – *МКП «Ремдільниця»*) є юридичною особою і здійснює, зокрема, такі види діяльності: інші види діяльності із прибирання (основний); організування поховань і надання суміжних послуг; пасажирський наземний транспорт міського та приміського сполучення; надання в оренду власного чи орендованого нерухомого майна; інша діяльність щодо поводження з відходами; будівництво житлових і нежитлових будівель; будівництво доріг і автострад.

Отже, *МКП «Ремдільниця»* у значенні статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» є суб'єктом господарювання, і до нього можливе застосування положень цього Закону.

За інформацією Кролевецької міської ради (лист від 06.05.2019 № 02-11/867), наданою на вимогу голови *Тервідділення* (лист від 08.04.2019 № 02-10/724), послуги з вивезення твердих побутових відходів на території Кролевецької міської ради надає *МКП «Ремдільниця»*, яке було визначене виконавцем вищезазначених послуг на підставі рішення виконавчого комітету Кролевецької міської ради від 22.05.2014 № 101 «Про затвердження протоколу оцінки конкурсних пропозицій та визначення переможця по наданню послуг з вивезення твердих побутових відходів».

Враховуючи, що МКП «Ремдільниця» надає послуги в межах власної території обслуговування, визначеної в адміністративному порядку органом місцевого самоврядування, споживачі не мають іншого шляху для отримання послуг з вивезення побутових відходів (послуг з поводження з побутовими відходами), ніж отримувати їх у виконавця, визначеного виконавчим комітетом Кролевецької міської ради.

Таким чином, за результатами діяльності у 2018 році та поточному періоді 2019 року МКП «Ремдільниця» у значенні статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» має структурні ознаки суб'єкта господарювання, що займав монопольне (домінуюче) становище на ринку послуг з вивезення твердих побутових відходів (послуг з поводження з твердими побутовими відходами) у територіальних (географічних) межах власної зони обслуговування в м. Кролевець.

Відносини у сфері послуг з поводження з побутовими відходами у досліджуваному періоді регулюються Законом України «Про відходи», Законом України «Про житлово-комунальні послуги» № 1875-IV, Законом України «Про житлово-комунальні послуги» № 2189-VIII, Правилами надання послуг з вивезення побутових відходів, затвердженими постановою Кабінету Міністрів України від 10.12.2008 № 1070 (далі – *Правила надання послуг*), іншими нормативно-правовими актами.

Згідно з частинами першою та другою статті 19 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» № 1875-IV, який був чинний до 01.05.2019, відносини між учасниками житлово-комунальних послуг здійснюються виключно на договірних засадах. Учасниками у сфері житлово-комунальних послуг є власник, споживач, виконавець, виробник.

Аналогічні норми містяться в частині першій статті 6 та частині першій статті 12 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» № 2189-VIII, який набув чинності з 01.05.2019, відповідно до яких учасниками правовідносин у сфері надання житлово-комунальних послуг є: споживачі (індивідуальні та колективні), управитель та виконавці комунальних послуг; надання житлово-комунальних послуг здійснюється виключно на договірних засадах.

Відповідно до пункту 3 частини другої статті 21 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» № 1875-IV та пункту 2 частини другої статті 8 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» № 2189-VIII виконавець комунальної послуги зобов'язаний підготувати та укласти зі споживачем договір на надання житлово-комунальних послуг з визначенням відповідальності за дотримання умов його виконання згідно з типовим договором.

Частиною 4 статті 179 Господарського кодексу України при укладенні господарських договорів на основі типового договору, затвердженого Кабінетом Міністрів України, сторони не можуть відступати від змісту типового договору, але мають право конкретизувати його умови.

Відповідно до частини 1 статті 203 Цивільного кодексу України зміст правочину не може суперечити цьому кодексу, іншим актам цивільного законодавства, а також інтересам суспільства, його моральним засадам.

Згідно з частиною 1 статті 648 Цивільного кодексу України зміст договору, укладеного на підставі правового акту органу державної влади, органу місцевого самоврядування, обов'язкового для сторони (сторін) договору, має відповідати цьому акту.

Таким чином, МКП «Ремдільниця» зобов'язане укладати договори про надання послуг з вивезення побутових відходів (про надання послуг з поводження з побутовими відходами), які повинні відповідати типовому договору.

Тервідділенням проаналізовано надані МКП «Ремдільниця» договори, зокрема на прикладі:

- договір від 02.01.2019 № 3, укладеного з ПАТ «ДЗКУ» «Кролевецький КХП»;

- договору від 12.03.2019 № 5 по очистці від твердих побутових відходів, укладеного з державним професійно-технічним навчальним закладом «Кролевецьке вище професійне училище»;
- договору від 02.02.2017 № 9 по очистці від твердих побутових відходів, укладеного з відділом освіти Кролевецької РДА;
- договору від 02.01.2019 № 9 на вивезення та захоронення твердих побутових відходів, укладеного з ПП «Адванс ЛТД».

За результатами проведеного аналізу укладених МКП «Ремдільниця» договорів *Тервідділення* встановило, що останні не відповідають типовому договору про надання послуг з вивезення побутових відходів (додаток 1 до *Правил надання послуг*) (далі – *Типовий договір*) та містять додаткові умови, які можуть призвести до ущемлення інтересів споживачів даних послуг та понесення ними додаткових витрат, а саме:

1. Договори містять умови, відповідно до яких, у випадку порушення замовником строку оплати, замовник сплачує пеню у розмірі 0,1 відсотка від суми прострочення за кожний день прострочення або у розмірі подвійної облікової ставки НБУ від суми боргу, що діяла в період, за який сплачується пеня.

Відповідно до частини першої статті 26 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» № 2189-VIII у разі несвоєчасного здійснення платежів за житлово-комунальні послуги споживач зобов'язаний сплатити пеню в розмірі, встановленому в договорі, але не вище 0,01 відсотка суми боргу за кожен день прострочення. Загальний розмір сплаченої пені не може перевищувати 100 відсотків загальної суми боргу.

Тобто, розмір пені за несвоєчасне здійснення платежів за житлово-комунальні послуги має становити не більше 0,01 відсотка від суми боргу за кожен день. Слід також зазначити, що розмір облікової ставки НБУ протягом 2018 року та січня-серпня 2019 року коливався в межах 14,5 – 18,0 % річних. З урахуванням наведеного, розмір пені за несвоєчасне здійснення платежу за вищезазначені житлово-комунальні послуги, встановлений договорами, укладеними МКП «Ремдільниця» із споживачами, становив від 0,08 до 0,10 відсотка, що перевищує встановлений законодавством розмір.

Разом з тим, за інформацією МКП «Ремдільниця» (лист від 24.09.2019 № 91), наданою на вимогу голови *Тервідділення* (лист від 19.09.2019 № 02-10/1582) МКП «Ремдільниця» не нараховувало пеню споживачам послуг з вивезення побутових відходів.

2. *Договори* не містять повного переліку обов'язків МКП «Ремдільниця» як виконавця послуг, передбачених пунктом 22 *Типового договору*, зокрема:

- погодити із споживачем місце розташування контейнерних майданчиків, визначити їх кількість, необхідну для збирання побутових, великогабаритних і ремонтних відходів, перевіряти наявність таких майданчиків відповідно до розрахунків;

- обладнати контейнерні майданчики та забезпечувати утримання у належному санітарно-технічному стані контейнерів та контейнерних майданчиків у разі перебування їх у власності виконавця;

- збирати і перевозити відходи спеціально обладнаними для цього транспортними засобами;

- ліквідувати звалище побутових відходів у разі його утворення на контейнерному майданчику через недотримання графіка перевезення, проводити прибирання в разі розсипання твердих відходів під час завантаження у спеціально обладнаний для цього транспортний засіб;

- перевозити відходи тільки в спеціально відведені місця чи на об'єкти поводження з побутовими відходами;

- надавати своєчасну та достовірну інформацію про тарифи на надання послуг, умови оплати, графік вивезення відходів;

- усувати факти порушення вимог щодо забезпечення належної якості послуг та вести облік претензій, які пред'являє споживач у зв'язку з невиконанням умов цього договору;

- прибувати протягом трьох годин на виклик споживача і усувати протягом 24 годин недовірки. У разі коли недовірки не усунуто протягом трьох робочих днів, проводити відповідний перерахунок розміру плати;

- відшкодувати відповідно до закону та умов цього договору збитки, завдані споживачеві внаслідок ненадання або надання послуг не в повному обсязі.

2. *Договори* не містять повного переліку прав споживача, передбаченого пунктом 19 *Типового договору*, зокрема:

- одержання достовірної та своєчасної інформації про послуги з вивезення відходів, зокрема про їх вартість, загальну суму місячної плати, структуру тарифів, норми надання послуг і графік вивезення відходів;

- відшкодування у повному обсязі збитків, заподіяних виконавцем унаслідок ненадання або надання послуг не в повному обсязі;

- усунення виконавцем недовірок у наданні послуг у п'ятиденний строк з моменту звернення споживача;

- перевірку стану дотримання критеріїв якості послуг;

- внесення за погодженням з виконавцем у цей договір змін, що впливають на розмір плати за послуги;

- зменшення розміру плати за послуги в разі недотримання графіка перевезення відходів.

3. *Договори* не містять умов щодо настання відповідальності виконавця, передбачених пунктом 24 *Типового договору*, зокрема, за ненадання або надання не в повному обсязі послуг, що призвело до заподіяння збитків майну споживача, шкоди його життю чи здоров'ю.

Невнесення до *Договорів* положень *Типового договору* дає можливість *МКП «Ремдільниця»* порушувати права споживачів в частині отримання належної якості послуги, її оплати, отримання інформації від суб'єкта господарювання, своєчасного реагування на виклик, відшкодування збитків, оплати за надання послуг не в повному обсязі.

Відсутність у договорі вищезазначеної інформації може призвести, зокрема, до того, що споживачі будуть змушені оплачувати послуги, які їм не надаються, надаються не в повному обсязі або надаються з порушенням строків їх надання.

Укладання *МКП «Ремдільниця»* із споживачами договорів про надання послуг з вивезення побутових відходів, які містять умову щодо застосування більшого, ніж передбачено законодавством розміру пені, можуть призвести до ущемлення інтересів споживачів даних послуг та понесення ними додаткових витрат у разі застосування зазначених вимог.

Дії *МКП «Ремдільниця»*, які полягають в укладанні із споживачами договорів про надання послуг з вивезення побутових відходів, положення яких не відповідають типовому договору про надання послуг з вивезення побутових відходів (додаток 1 до Правил надання послуг з вивезення побутових відходів, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 10.12.2008 № 1070), містять ознаки порушення, передбаченого пунктом 2 статті 50 та частиною першою та пунктом 1 частини другої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монополієм (домінуючим) становищем, шляхом:

- вчинення дій, що можуть призвести до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку;

- встановлення таких умов реалізації товару, які неможливо було б встановити за умов існування значної конкуренції на ринку.

Слід зазначити, що у зв'язку із внесенням змін до *Правил надання послуг*, з 01.05.2019 діючим є типовий договір про надання послуг з поводження з побутовими відходами (додаток до *Правил надання послуг*).

Виходячи із наведеного, та зважаючи на те, що дії *МКП «Ремдільниця»* не призвели до суттєвого обмеження конкуренції, не завдали значних збитків суспільству, керуючись статтями 12, 12-1, 14 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», статтею 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції» та пунктами 3, 11 Положення про територіальне відділення Антимонопольного комітету України, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 23.02.2001 № 32-р, зареєстрованого у Міністерстві юстиції України 30.03.2001 № 291/5482 (зі змінами), адміністративна колегія Сумського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України надає *МКП «Ремдільниця»* такі обов'язкові для розгляду

РЕКОМЕНДАЦІЇ:

1. Укладати із споживачами договори про надання послуг з поводження з побутовими відходами відповідно до Типового договору про надання послуг з поводження з побутовими відходами, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 10.12.2008 № 1070.

Про результати розгляду цих рекомендацій повідомити Сумське обласне територіальне відділення Антимонопольного комітету України у десятиденний строк з дня отримання.

Про результати виконання цих рекомендацій повідомити Сумське обласне територіальне відділення Антимонопольного комітету України у п'ятиденний строк з дня їх виконання.

Разом із тим, доводимо до Вашого відома, що за умови виконання положень рекомендацій у разі, якщо порушення не призвело до суттєвого обмеження чи спотворення конкуренції, не завдало значних збитків окремим особам чи суспільству та вжито відповідних заходів для усунення наслідків порушення законодавства про захист економічної конкуренції, провадження у справ не розпочинається.

Голова колегії

Є.М. Касьян

Члени колегії

В.М. Коваленко

С.В. Гусак

О.П. Нагорний